

Požar v sobi pobega – zabava, ki je postala tragedija

Avtor:

Miha Juvan, dipl. inž. teh. var. (UN), ZVD Zavod za varstvo pri delu, poveljnik Enote za podporo vodenju, Gasilska zveza Ljubljana

Escape room oz. soba pobega je pustolovski tip igre, v kateri je ekipa igralcev zaklenjena v določen prostor in mora v seriji reševanja ugank, odkrivanja sledi, dešifriranja kod ter s pomočjo namigov običajno v roku ene ure pobegniti iz sobe. Dizajni in tematike sob so izvirni ter se razlikujejo od ponudnika do ponudnika, število igralcev pa se običajno giblje med 2 in 6. Medtem ko ekipa bje bitko s časom, jih moderator igre (t. i. game master) ves čas nadzoruje s pomočjo kamer in mikrofонов, nameščenih v sobi, ponekod pa za komunikacijo uporabljajo tudi voki-tokije. Moderator običajno pred začetkom igranja predstavi varnostna navodila in kako ravnati v primeru nevarnosti. Po začetnem uvodu se začne dogodivščina, v kateri je npr. potrebno odkriti, kje se skriva prelestna mladenka, ki jo je ugrabil samotarski sosed, ali pa najti pot iz prostorov serijskega morilca, ki se lahko vsak čas vrne! Vrata se zaklenejo, ura začne odšteti, le redko kdo izmed igralcev pa si takrat zastavi vprašanje: **»Kako pa je v celotnem konceptu igre poskrbljeno za varnost in kako pomembna je?«**

POŽAR NA ULICI PIŁSUDSKIEGO 88, KI JE ODMEVAL PO SVETU

4. januarja 2019 je pet 15-letnic praznovalo rojstni dan z obiskom sobe pobega ToNiePokój v Koszalinu, na Poljskem. Ob 17. uri se je za njih pričela igra Mrak, ki je niso nikoli dokončale, saj je četrto ure kasneje v čakalnici podjetja izbruhnil požar. Po prvih navedbah poljskih medijev naj bi prišlo do napak na električni instalaciji, vendar se je kasneje izkazalo, da je požar povzročil vžig plina, ki je uhajal iz plinske instalacije, namenjene grelnim napravam v objektu. 25-letni moderator igre Radosław D. se po poročanju poljskih medijev naj ne bi nahajal na svojem mestu in je požar opazil prepozno. Dekleta je poskušal rešiti, vendar mu je ogenj preprečil dostop do vrat in mu povzročil hujše opekline, zaradi česar so ga morali kasneje prepeljati v bolnišnico ter izvesti umetno sedacijo in ventilacijo.

Kmalu po prihodu lokalnih gasilcev, ki so se odzvali klicu na pomoč, je tragična novica šokirala svetovno javnost. Julia, Małgorzata, Amelia, Karolina in Wiktorja so izgubile svoja življenja v prostoru velikem 7,3 m², v katerem sta bila dva fotelja in ena svetilka. Po obdukciji so pristojni sporočili, da je vzrok smrti zastropitev z ogljikovim monoksidom. Glavni poveljnik poljskih gasilcev Leszek Suski je kmalu izpostavil ogromno pomanjkljivosti, ki so jih odkrili med

preiskavo: grelne naprave so se nahajale preblizu vnetljivim materialom, električna in plinska instalacija sta bili izvedeni pomanjkljivo, evakuacijske poti ni bilo predvidene.

Minister za notranje zadeve in upravo Republike Poljske, Joachim Brudziński, je tragično sobo označil kot smrtonosno past, iz katere se ni bilo mogoče rešiti po izbruhu požara. Poljskim gasilcem, ki so zadolženi za nadzor požarne varnosti, je ukazal izredne inšpekcijske nadzore objektov, ki se ukvarjajo s tovrstno dejavnostjo. Od 5. do 10. januarja 2019 so tako pregledali že 504 ponudnikov in v kar 86 % odkrili pomanjkljivosti. V 69 primerih so izdali prepoved opravljanja dejavnosti, v 47 primerih pa so ponudnike zgolj oglobili. Večinoma je šlo za zaklenjena vrata, ki niso omogočala takojšnjega odpiranja v sili, preozke evakuacijske poteh in pomanjkljive piktograme, ki označujejo smer rešitve. V poročilu omenjajo tudi premajhno število gasilnikov, manjkajočo aktivno požarno zaščito ter slabo izvedeno električno in ogrevalno instalacijo.

NIVO VARNOSTI V SLOVENIJI

Po odmevni novici iz Zahodnopomorjanskega vojvodstva so v marsikateri državi začeli z izrednimi inšpekcijskimi nadzori sob pobega, prav tako v Sloveniji. Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami letno opravi od 50 do 100 nadzorov ponudnikov športnih in drugih dejavnosti v prostem času, med katere sodijo tudi ponudniki sob pobega. V periodiki štirih let naj bi opravljali preglede v vseh tovrstnih objektih. Po tragediji so se odločili, da bodo predvidoma v prvem tromesečju leta 2019 preverili vse zavezanke, ki se ukvarjajo z dejavnostjo sob pobega. Preverjali bodo to, kar jim nalaga zakonodaja:

- » ali ima zavezanec izdelan požarni red z vso pripadajočo dokumentacijo,
- » ali ima izdelane požarne in evakuacijske načrte, v kolikor so seveda potrebni,
- » ali so evakuacijske poti označene, primerno široke ter ves čas proste in prehodne,
- » ali zavezanec ima in vzdržuje gasilnike, hidrantne omarice in morebitno aktivno požarno zaščito,
- » ali so zaposleni usposobljeni za varstvo pred požarom,
- » in ali imajo usposobljene določene osebe za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije.

Štirje slovenski ponudniki sob pobega so se leta 2016 združili in si nadeli ime Slovensko gospodarsko interesno združenje

escape room dejavnosti Er.Si. Po njihovih navedbah od leta 2014, ko je bila odprta prva soba pobega v Sloveniji, pa vse do danes še naj ne bi bilo nezgode. Združenje svojim članom zapoveduje tudi varnostne napotke, ki so jih posodobili šesti dan po tragediji na Poljskem.

Prenovili so pravilo, ki govori o izhodu v sili iz sobe. Če se vrata zaklepajo klasično, s ključem, potem ta vrata ne smejo biti več zaklenjena. Ves čas mora biti omogočen prost izhod. Klasična namestitev požarnega ključa, ki se nahaja v rdeči škatlici, ni dovolj. To je sicer splošno pravilo, ki ga inšpektorji nadzorujejo v vseh podjetjih s kakršno koli dejavnostjo. V primeru magnetnega zaklepanja izhodnih vrat pa združenje zapoveduje SOS gumb, ki naj se nahaja ob vratih.

Sicer pa imajo v pravilih zapisano tudi:

- » da je igralce potrebno seznaniti z izhodom v sili pred začetkom igre,
- » da so električne naprave v sobah največ z 12 V napetostjo,
- » da je obvezna namestitev javljalcev ogljikovega monoksida tam, kjer so nameščene male kurilne naprave, ki so odvisne od zraka
- » ter da morajo biti elementi, ki niso del igre, jasno označeni.

TIPKA ZA IZKLOP V SILI – SMERNICA SZPV 411

Med ljubitelji sob pobega se je začela debata o tem, kako bo sedaj igra izgubila svoj čar, če bodo vrata ves čas odklenjena. Smiselna rešitev, ki še vedno omogoča pustolovski pridih ujetosti v prostoru, je namestitev tipke za izklop v sili po smernici Slovenskega združenja za požarno varnost, številka 411: Električni sistemi za zaklepanje vrat na evakuacijskih poteh.

Gre za smiseln prevod nemške smernice in velja za ključavnice z mehanskimi zapirali po standardih SIST EN 179 in SIST EN 1125. Tipke za izklop v sili so priporočene tam, kjer mora biti prehod zaklenjen, zaradi nevarnosti vloma oz. tam, kjer mora biti prehod nadzorovan.

Smernica natančneje govori o tehničnih zahtevah električnega sistema za zaklepanje, o krmiljenju in o izklopu v sili. Ob sprožitvi tipke lahko le-ta oddaja tudi akustični ali svetlobni alarm. Kadar pa govorimo o izhodu v sili več ljudi in ko prva oseba ni sprožila tipke za odklepanje, pa se morajo vrata odpirati tudi ob potiskanju v smeri evakuacije. Smernica predvideva tudi odgovornost pri preverjanju in opozarja, da se sistem lahko uporablja na požarnih ali dimnih

Vir: osebni arhiv avtorja

vratih samo, če to predvideva tudi dokumentacija o uporabi vrat. Tipka je označena z zeleno bravo in piktogramom za izhod v sili. Izvedena pa je lahko tudi v obliki gobaste tipke.

DODATNI UKREPI

Kakšno je dejansko stanje požarne varnosti v sobah pobega na Slovenskem, bodo kmalu odkrili inšpektorji in zanimivo bo prebrati njihovo poročilo. Dejstvo je, da je v Sloveniji preko 30 ponudnikov, od katerih pa so le 4 povezani v zgoraj omenjeno združenje. Za vsa veljajo ista pravila, ki jih predpisuje naša zakonodaja. Kakšne ukrepe oz. pomisleke pa bi še lahko dodali?

- » Pogosto se sobe pobega nahajajo v starejših, celo stanovanjskih objektih, ki niso bili zgrajeni za takšno dejavnost in za katere običajno ni izdelane študije požarne varnosti. Prostori v teh objektih so pogosto predelani, s čimer pa se nivo požarne varnosti spremeni, kar pomeni, da bi bilo potrebno izvesti presojo požarne varnosti: zagotoviti predpisane dimenzije evakuacijskih poti in prehodov, požarne sektorje, požarno odpornost sten in prostorov, vgrajenih gradbenih elementov ter vgraditi aktivno požarno zaščito.
- » Prenehati s prepovedjo uporabe mobilnih telefonov med igro, saj se lahko v primeru nevarnosti z njimi izvede klic v sili na 112.
- » Skrb, da je moderator igre namenjen samo eni skupini istočasno, ne pa da skrbi za 2 ali pa celo 3 skupine v različnih sobah naenkrat.
- » Vedno poudarjati, da je cilj igre intelektualna moč in ne fizična moč.
- » Igralci lahko pričnejo igro zgolj v ustreznem psiho fizičnem stanju (ne smejo biti pod vplivom psihoaktivnih substanc – alkohola, drog ali psihoaktivnih zdravil).
- » Izogibanje vklepanju oz. fizičnemu vezanju na predmete, ki omejujejo gibanje igralcev.
- » Izogibanje vezanju oči.
- » Ustvarjalci sobe naj poskrbijo, da se v njej ne bodo nahajali vnetljivi predmeti.
- » Skrb, da so mladoletne osebe v spremstvu odraslih.

ZAKLJUČEK

Seveda se na koncu postavi vprašanje: »Ali se lahko tragedija s Poljske zgodi tudi pri nas?« Vprašanje, katerega odgovor ne more biti enoznačen. Smiselno bi bilo odpreti tematiko o predhodnih tehničnih pregledih takšnih sob ali pa celo o minimalnih pogojih požarne varnosti, ki jih morajo ponudniki zagotoviti, preden lahko začnejo s poslovanjem. V idealnem svetu bi si lahko želeli celo smernico požarne varnosti, ki bi velevala minimalne zahteve, a idealnega sveta ni. Nihče ne bo naredil več za vašo varnost, kot vi sami, zato pozorno preverite ponudnika vašega naslednjega team buildinga in se dobro prepričajte, da je tudi tam varnost na prvem mestu. ■